

Zkušenosti s Českou školní inspekcí – případy z Linky pro rodinu a školu 116 000

JARMILA KUBÁŇKOVÁ

Linka pro
rodinu a školu

Nedávno nám zavolala rozčilená paní ředitelka s tím, že nám tedy „pěkně děkuje“, protože jsme na ni „poštvali inspekci“, takže kromě jiných povinností bude „mít na krku ještě tohle“. Dotyčná paní ředitelka měla zřejmě pravdu. Vzhledem k tomu, že (a) nežijeme ve vzduchoprázdnu, ale náš lidský svět je zaplněný institucemi a na některé z nich se lze obracet v případě nespokojenosti s jinými institucemi (b) a že jedním z cílů naší služby je stav, kdy lidé budou řešit své spory legálními cestami, jsme to klidně mohli být my. Volající rodiče, nespokojení s postupem školy, se nás totiž mnohdy ptají, kde si mohou stěžovat – a my jim standardně sdělujeme, že vedle zřizovatele školy je možné podávat podněty a stížnosti i České školní inspekci (ČŠI).

S paní ředitelkou náš hovor nakonec dopadl konstruktivně. Pochopila, že **naše služba není a nemůže být arbitrem sporu mezi školou a rodiči** jednoho ze žáků, kteří jsou nespokojeni se způsoby i metodami klasifikace jejich syna, a že ve hře mohou být i daleko destruktivnější způsoby „řešení“, které volajícího napadají, jako jsou výhrůžné/vulgární SMS zprávy, posprejování budovy školy, nenávistné komentáře na internetu nebo „pouhé“ pomluvy u rodičů (budoucích) žáků. A pokud si opravdu přeje, aby – jejími slovy řečeno – tito rodiče už nešpinili pověst školy, nezbyvá než nechat celý případ posoudit někoho třetího. I když s tím bude mít v určité chvíli o něco více starostí a zabere jí to i nějaký čas, **na konci bude mít v ruce relevantní stanovisko, zda stížnost rodičů byla, nebo nebyla shledána jako důvodná.**

Je pravda, že se někdy v hovorech setkáváme i s řediteli (eventuálně jejich zástupci), pro které je možnost nechat řešení dané věci posoudit ČŠI doslova darem z nebes. Ti nás na konci hovoru ujišťují, že se na místně příslušný inspektorát rozhodně obrátí, protože už nechtějí donekonečna řešit opakované stížnosti rodičů na postup školy, případně stížnosti na vyřízení předchozích stížností...

Jedním z aspektů krizových linek je velmi omezená zpětná vazba. Nicméně z toho, co víme, lze soudit, že **těmto ředitelům se dostalo ze strany ČŠI korektního přijetí** (čímž ovšem netvrdíme, že jim bylo na konci šetření též dáno za pravdu).

V případech, že se na nás obracejí rodiče, máme povědomí o šetření ČŠI na dané škole nepoměrně větší. Samotným povoláním inspekce se totiž situace pro rodiče obvykle nevyřeší a často mají (z našeho pohledu zcela oprávněnou) tendenci být s námi v kontaktu do té doby, než se situace jejich dítěte zlepší.

Lze-li z našich zkušeností s ČŠI něco vyvodit, pak jsou to dva závěry:

- Inspekce se zabývala všemi podněty, které jí byly (buď přímo námi, či na naše doporučení) nahlášený,** resp. nevíme o jediném případě, kdy by ČŠI po obdržení podnětu sdělila, že se tímto zabývat nebude. To z našich zkušeností není tak obvyklé, resp. máme zkušenost (přímo i zprostředkovanou volajícími), že jiné orgány (PČR, městská policie, OSPOD, odbor školství na příslušném úřadě, pedagogicko-psychologická poradna) se některými oznámeními nezabývaly a ani se nevyjádřily, kam by se oznamovatel se svým podnětem měl obrátit.¹
- Inspekce v dané škole se obvykle objeví maximálně do 14 dnů od přijetí oznámení** a tato rychlost je pro oznamovatele obvykle velmi úlevná. Není se čemu divit, protože krátká časová prodleva mezi nahlášením a výjezdem inspekce pro oznamovatele implicitně znamená, že ČŠI bere jeho podnět vážně a přisuzuje mu důležitost. A to je ta nejlepší zpráva, kterou může oznamovatel získat – konečně ho někdo bere vážně a jeho situaci se chce seriózně zabývat.

¹ Toto nemá být kritika dotyčných orgánů, protože řešení některých potíží není v kompetenci žádné instituce. Je úleva, že jsme se do této situace s ČŠI zatím nedostali.

V praxi to vypadá následovně:

- 1) Na Lince pro rodinu a školu 116 000 přijmeme hovor od rodiče / jiného příbuzného žáka, který si mj. stěžuje na postup školy. Nejčastěji se jedná o:
 - případ údajné šikany, který škola dle volajícího neřešila (nebo neřešila dostatečně),
 - udělení různých napomenutí a důtek za chování, které se podle rodičů odehrálo jinak, než popisuje škola, eventuálně se neodehrálo vůbec,
 - otázky ohledně klasifikace (obvykle si rodiče stěžují na to, co vše je předmětem klasifikace (např. doplnění zameškaného učiva přepsáním poznámek do sešitu).
- 2) Po zajištění přednějších aspektů (od zmírnění akutních emocí až po naplánování kroků k zajištění bezpečí a zdraví všech zúčastněných a /nebo těch, které zabrání zhoršení dané situace) se obvykle dostáváme k tomu, jak danou situaci uspokojivě vyřešit z dlouhodobého hlediska. V tu chvíli někdy přichází nabídka kontaktování ČŠI.
- 3) Po jejím akceptování dochází k dohodě, kdo ČŠI kontaktuje, resp. zda je to v silách volajícího, nebo tuto kompetenci převede na Linku pro rodinu a školu 116 000. Linka ji obvykle přebírá v případech, kdy volající má plné ruce práce se zajištěním alespoň minimálního psychického (a někdy i fyzického) bezpečí dítěte a nemá energii na nic dalšího.

- 4) Po kontaktování ČŠI se obvykle dozvídáme to, co již bylo zmíněno výše pod body a) a b).

V naší více než pětileté historii se tento cyklus (body 1–4) opakoval v několika desítkách případů. Některé inspektoráty nám též zasílají inspekční zprávu (pravděpodobně abychom ji nemuseli hledat na jejich stránkách) nebo nám ji zašlou oznamovatelé sami. Je pro nás příjemné číst, **že ČŠI nejen kontroluje, ale též navrhuje kroky, které mají za cíl stav na dané škole zlepšit.** Způsoby a výsledky šetření ČŠI nám nepřísluší hodnotit. Pro nás je podstatné, že z našich zkušeností je ČŠI institucí, která se nezříká své odpovědnosti, jedná v přiměřeném časovém horizontu a vedle kontroly navrhuje i možnosti řešení.

Mgr. Jarmila Kubáňková, Ph.D.,
metodička služeb 116 000 a 116 123,
statutární zástupkyně Cesta z krize, z. ú.

Koučování ve školách přispívá ke strategickému myšlení pedagogů

PETR VALENTA

Průběžné prohlubování odborné kvalifikace pedagogů účastí na kurzech a seminářích má nezastupitelné místo v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a je jeho nejčastější formou. Mnoho škol ale v posledních letech získalo dobrou zkušenost s tzv. individuálními formami profesní podpory. Také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vidí v individuálních přístupech příležitost a podporuje je. Jedním z těchto přístupů je koučování, které ředitelům a širšímu vedení škol zprostředkovává projekt Strategické řízení a plánování ve školách a v územích (SRP).

Koučování (koučink) je způsob provázení lidí aktuálně významnou situací nebo tématem, zaměřené na jejich řešení. Na rozdíl od jiných forem individuální podpory (poradenství, mentoringu nebo supervize) je koučink specifický nedirektivností. Kouč otevírá prostor pro vlastní myšlenky a nápady koučovaného, aniž by přímo doporučoval konkrétní řešení. Vychází přitom z přesvědčení, že koučovaný se ve vlastní

situaci orientuje nejlépe a má všechny zdroje potřebné k jejímu zvládnutí.

Kouč proto podněcuje myšlení koučovaného vhodně zvolenými otázkami, pomáhá mu zmapovat situaci a tyto zdroje najít (ať už jsou to osobní schopnosti, informace, nebo osoby v bezprostředním okolí), zahlédnout pozitivní budoucnost